

HÖGSKOLAN FÖR LÄRANDE
OCH KOMMUNIKATION
HÖGSKOLAN I JÖNKÖPING

Musik som pedagogiskt redskap i förskolan

**En intervjustudie om hur sex verksamma förskollära-
re uttrycker att de väver in musik i barns lärande**

Heléne Backman

Pernilla Helena Svensson

Examensarbete 15 hp
Inom Lärande

Lärarytbildningen
Vårterminen 2012

Handledare
Christian Eidevald

Examinator
Ann- Katrin Swärd

SAMMANFATTNING

Heléne Backman, Pernilla Helena Svensson

Musik som pedagogiskt redskap i förskolan

En intervjustudie om hur sex verksamma förskollärare uttrycker att de väver in musik i barns lärande

Music as educational tool for preschool

A study about six preschool teachers express they weaves the music in children's learning

Antal sidor: 22

Syftet med studien är att undersöka vilken betydelse förskollärarna anser musik har för yngre barns utveckling. Tidigare forskning inom området visar att musik i förskolornas pedagogik är att föredra då musik främjar barns utveckling inom flera områden, exempelvis språk och motorik. I bakgrunden framkommer bland annat olika arbetssätt på hur förskollärarna kan använda sig utav musik i den pedagogiska verksamheten. Studien är uppbyggd utifrån en kvalitativ metod baserad på strukturerade intervjufrågor. Studiens resultatdel visar på förskollärarnas uttryck kring hur de ser på musik som ett pedagogiskt redskap i förskolan. Förskollärarna uttrycker att musik är ett bra pedagogiskt redskap på så vis att musik har förmågan att fånga alla barn, även de barn som är under språkutvecklig. Förskollärarna uttrycker också att musik är ett bra hjälpmedel för att stimulera barns motorik.

Sökord: Musik i förskolan, Barn och musik, Musikpedagogik, Förskollärare

Postadress	Gatuadress	Telefon	Fax
Högskolan för lärande och kommunikation (HLK) Box 1026 551 11 JÖNKÖPING	Gjuterigatan 5	036-101000	036162585

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	2
2. Syfte.....	3
Frågeställning	3
3. Bakgrund	3
3.1 Den musiska synen.....	3
3.2 Musikutveckling före födseln	3
3.3 Det yngre barnets musikutveckling	4
3.4 Musikens betydelse.....	6
3.5 Musik som ett pedagogiskt redskap	6
4. Metod.....	9
4.1 Val av metod	9
4.2 Urval	9
4.3 Genomförande.....	10
4.4 Forskningsetiska aspekter	10
4.5 Analys	11
5. Resultat	12
5.1 Begreppet musik och förskolläraernas egna erfarenheter av musik.....	12
5.2 Musikens påverkan på yngre barns utveckling	13
5.3 Musik i den pedagogiska verksamheten.....	14
6. Diskussion.....	15
6.1 Metoddiskussion.....	15
6.2 Resultatdiskussion	17
6.3 Förslag på fortsatt forskning	20
Referenslista	21
Bilaga 1 Intervjufrågor.....	23

1. Inledning

I folkmun ska musik byggas utav glädje, och enligt oss som blivande förskollärare är synen att verksamheten för barn i förskolan ska vara rolig, lärorik och mångsidig. Detta bedöms av oss att musik ska bidra till ett lustfyllt lärande för barnen. Detta är även något som lyfts fram i läroplanen för förskolan (Skolverket, 2010, s. 5), där det står att: ”verksamheten ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn som deltar.” En del för förskollärare att arbeta kring detta mål vore enligt oss att väva in musik i den pedagogiska verksamheten, utifrån antagandet att musik bidrar till mycket glädje för såväl vuxna som barn. Enligt oss har musik fler effekter på människan, något som Uddén (2004) skriver om att musik har en såväl sövande som aktiverande effekt på människan, men också att musiken stimulerar människans motoriska förmåga. Under vår verksamhetsförlagda del av utbildningen har det framgått att musiken har betydelse för barnen då den skapat kreativitet hos barnen samtidigt som den haft en rogivande effekt.

Då vi på olika sätt kommit i kontakt med förskolor har vi emellertid upplevt att musik som estetiskt moment inte har utövats i samma utsträckning som exempelvis skapande aktiviteter. Våra funderingar kring ämnet har varit om orsaken till detta kan bero på olika kunskaper hos förskollärarna, eller om det handlar om att de själva inte har så stora erfarenheter av musik. I läroplanen för förskolan (Skolverket, 2010 s.10) finns emellertid en formulering som gör att det inte går att välja bort att arbeta med musik i förskolan:

Förskolan ska sträva efter att varje barn utvecklar sin skapande förmåga och sin förmåga att förmedla upplevelser, tankar och erfarenheter i många uttrycksformer som lek, bild, rörelse, sång och musik, dans och drama.

Genom denna undersökning vill vi söka svar på hur sex verksamma förskollärare uttrycker att musiken bidrar till, och påverkar yngre barns utveckling samt hur och i vilka sammanhang som de själva säger att de väver in musiken i den dagliga verksamheten. Vi vill även undersöka vilka egna erfarenheter och förhållanden som förskollärarna själva uttrycker att de har till musik, detta för att på så sätt se om det kan finnas någon koppling till de egna erfarenheterna och den musiska verksamheten på förskolan.

2. Syfte

Syftet med studien är att undersöka vilken betydelse förskollärarna anser musik har för yngre barns utveckling.

Frågeställning

1. Vad uttrycker förskollärarna hör till begreppet musik utifrån deras egna erfarenheter?
2. Vilken påverkan anser förskollärarna att musik har för yngre barns utveckling?
3. Hur uttrycker förskollärarna att de arbetar med musik som ett pedagogiskt redskap?

3. Bakgrund

Bakgrunden är utformad på så vis att läsaren får ta del av den musiska synen och musikens betydelse för barn, såväl före som efter födseln. Här framkommer även musikens funktioner som ett pedagogiskt redskap i förskolan.

3.1 Den musiska synen

Musik har enligt Still (2011) ända sedan ca 450 f. Kr. haft en absolut estetisk syn och mening. Författaren menar att redan på Platons tid filosoferades det om musikbegreppet då musik sågs som speciellt viktigt därför att den påverkar människans etik och karaktär. Författaren uttrycker att musik är viktigt på så vis att den skapar harmoni, men också för att musik lindrar människors ilska. Den absolut estetiska synen på musik byggs enligt författaren på att musikalitet ses som en medfödd förmåga, vilket förklarade varför musikaliska människor snabbt tillägnar sig musik. Still skriver att människans sångförmåga delades in i god respektive dålig. I absolut estetisk syn var människan antingen musikalisk eller icke musikalisk, och inga tillfälliga tillstånd såsom exempelvis nervositet togs i beaktning. På 1800-talet kom istället begreppet praxial syn på musik. Ordet praxial står för meningsfull handling och går ut på att ta till vara på nyttan av musicerandet. Då alla människor har olika behov av att musicera ska alla dessa behov ses som goda nog för ett fritt musicerande, oavsett färdigheter. I den praxiala synen ges människan möjlighet att genom musiken uttrycka sig tillsammans med andra. Musiken i denna syn bidrar enligt Still även bland annat till sociala, existentiella och intellektuella färdigheter, och anses därmed vara en naturlig del av människans handlingar.

3.2 Musikutveckling före födseln

Björkvold (2005) skriver att ljud, rörelser och rytm är alla människors grundelement och att dessa finns djupt rotade i kroppens känselsinne redan före födseln. Författaren menar att den musiska grunden läggs redan i det ofödda barnet och att fostret tidigt reagerar på ljud såväl inuti moderns kropp som utanför, något som besvaras med sparkar. Still (2011) belyser att rytmen har sitt ursprung i musiken men hon tar också upp att de grundläggande rytmrörelserna utgår från människans liv i livmodern som foster. Sundin

(1995) skriver om att fostret reagerar på ljud via hörseln men även via mammans andning och de rörelsevibrationer som uppstår genom fostervattnet. Bjørkvold (2005) uttrycker att vid sjätte graviditetsmånaden reagerar fostret på omgivande ljud genom att hjärtrytmen ökar. I sjunde till åttonde månaden är fostrets nervbanor lika utvecklade som hos en nyfödd, och förutsättningar för att lagra hörselintryck i långtidsminnet finns nu samtidigt som fostret får ett mer medvetet förhållande till ljud. Ljud, rytm och rörelse är av fysisk och psykisk betydelse för människan ända från fosterstadiet då det är här som socialt kommunicerande grundar sig. Författaren uttrycker att det modersmål som fostret tillägnar sig i livmodern är ett musikaliskt modersmål, där det är klangen, rytmen, tonfallet, tempot och dynamiken som har betydelse.

3.3 Det yngre barnets musikutveckling

Efter tiden i livmodern kan de tecken som barnet uppvisar framställas i musikaliska termer såsom rytm, tonlängd, tonhöjdsskillnad, tonkvalitet, tempo och klangfärg. Under barnets första år är inte musiken som sådan det mest väsentliga utan de situationer som musiken ingår i, till exempel vid amning, blöjbyte och experimenterande av föremål. Genom att barnet får tillämpa sig musik vid de tillfällena bidrar det till att barnet skapar en huvudsaklig tillit till sig själv och sin omgivning, detta är en förutsättning för en optimal utvecklingsprocess hos barnet (Jensen, 1979). Uddén (2004) tar även hon upp att grunden för kommunikation och inläring är den medfödda fallenheten att imitera och svara på rörliga impulser i form av ljud och rörelse. Jederlund (2011) skriver också om att små barn har en fantastisk förmåga att uppta och urskilja ljud, men också att själva genom imitation forma dessa. Sundin (1995) anser att musik och rörelser är ett nära förband hos barn. När barn får lyssna till musik sätter de igång att hoppa, leka, vaggas, dansa och sjunga. Vidare skriver författaren att redan innan det lilla barnet kan gå så börjar de röra sig rytmiskt till musik. Då barnet är i artonmånadersålder och upp till tre år uttrycker även Hammershøj (1997) att rytmen blir viktigare då den kan hänga samman med de motoriska färdigheter barnet utvecklat. Barnet klarar även av lättare rörelser till musik och kan utföra rörelserna mer kontrollerat.

Uddén (2001) uttrycker att den gemensamma bilden av musikens betydelse i barns utbildning och fostran är delad ur både historisk och modern syn. Författaren skriver vidare att hon anser att musikens betydelse inte uppskattas i den pedagogiska utvecklingen hos barn, där musiken ses som separat och som att den ligger utanför barnet och ses därmed inte lika betydelsefull för lärprocessen. Författaren påvisar att pedagogisk stimulans är viktig för barn, detta ska bidra till att lärprocessen förbättras. Genom att barn får använda sig av kroppsligt, rytmiskt och musiskt imiterande stärker det deras språkinläring (Uddén, 2001).

Uddén (2004) anser att enkla melodier fastnar lätt i barnets minne som då känner igen melodin när den sjungs eller spelas igen. Att låta, sjunga och språka är människans kommunikativa utveckling. Författaren skriver att redan som nyfödd kan ett barn spegla föräldrarnas munrörelser och deras minspel. Spädbarnet reagerar på hur de hålls och visar också tecken på de känslor som upplevs. Barnet har också en medfödd förmåga att kunna kommunicera och samspela med sina föräldrar. Det nyfödda barnet väljer att titta på ansikten som låter. Det yngre barnet söker sig till sång och musik med struktur och regelbundenhet och

uttrycker då koncentration och glädje. Spädbarn har flera samspelade musiska uttrycksförmågor. Barnet samordnar sig bland annat rytmiskt i takt med moderns röst och handrörelser, samt besvarar tal och sång med joller och visar tidigt tecken på att det kommer ihåg tidigare hörda melodier (Uddén, 2004). Björkvold (2005) uttrycker om att det är av största vikt att det lilla barnet får höra sin mammas röst för att kunna starta sin kommunikationsprocess. Det krävs inte att modern kan sjunga vackert utan bara att hon sjunger. Författaren skriver också att lite längre fram i spädbarnsåldern har barnet utvecklat en viss kommunikativförmåga och är både teatralisk och musisk.

Uddholm (1993) framställer att musikaliteten kan jämföras med vårt inre flöde och att flödet är en kvalifikation för alla språk. Vidare skriver han genom att låta flödet pågå i situationer leder det till att våra känslor blir upplevda. Sätter vi hinder för flödet blir våra upplevelser begränsade. Musisk kommunikation är enligt Uddén (2004) ett samlat begrepp på sång och rytmisk rörelse som på olika sätt påverkar oss som individer. Lugn musik sänker den kroppsliga aktiviteten medan snabbare musik uppmuntrar oss till rörelse. Största möjliga aktivering av hela hjärnan sker då individen själv får möjlighet att uttrycka sig med hela kroppen, det vill säga då denne istället för att enbart lyssna på musik ges möjlighet att sjunga, dansa och spela musikinstrument. Sång och musik har också den påverkan att kroppen mer eller mindre automatiskt rör på sig vid musisk stimulans. Vidare skriver författaren att i takt med att barnet växer lär det sig att delta och utföra visor och ramsor tillsammans med andra. Till en början kan barnet vara för blygt för att själv delta med sin röst, men sitter då gärna bredvid och lyssnar och iakttar de andra i gruppen, för att efterhand träda in i gruppen som en aktiv aktör.

Sundin (1995) uttrycker att barnet kan vid närmare tvåårsålder urskilja melodier och sånger, barnet kan också skilja på sång och tal i den grad att de använder olika ljud vid tal och sång. Författaren skriver vidare att barnets första sång kallas för lallsång då den endast innehåller en vokal. Enligt Uddén (2004) är människan musisk, då alla våra sinnesintryck och kroppsuttryck bygger på rytm, rörelse och ljud. Detta i sin tur hjälper oss att utveckla vårt minne och vår kommunikationsförmåga. Spontan sång är viktig för barns emotionella, sociala och kognitiva utveckling. Hammershøj (1997) belyser även han spontansång, när barnet spontansjunger stärker det barnets självförtroende då de får vara i centrum, improvisationstekniken barn använder sig utav leder till att barn kan leka och vidareutveckla den musikaliska kunskap de innehar. Still (2011) påtalar, genom att barnet får möjligheter att använda sig utav sångrytmer, rim, ramsor, språk och fler musikaliska moment kan det utveckla begreppsbildning och språk. Även Udden (2004) framhåller för att ett barn ska kunna tillägna sig talspråket på ett sätt så att kunskapen blir bestående krävs det att pedagoger erbjuder rim, ramsor och visor. Det är också ett sätt för pedagogerna att hitta barnets personlighet och bygga vidare på det i barnets personlighetsutveckling. Uddén (2004) skriver att pedagogens centrala uppgift är att ta tillvara och stimulera barns medfödda förmåga och lust att tillsammans med andra utveckla sin musiska förmåga i takt, rytm och ton. Författaren uttrycker att en medveten musisk pedagog bygger in sång, musik och dans under dagen och tar till vara på musikens sociala funktioner såsom glädje och gemenskap, men också för att ge barnen kraft och koncentration till tanke- och språkförmåga: ”För

att utveckla en musisk uttrycksförmåga krävs ett språkligt medvetengörande, som bara kan förmedlas av någon som redan kan” (Uddén, 2004, s.85).

3.4 Musikens betydelse

Att uttrycka sig i röst, rörelse och dans till rytmiskt ackompanjemang innebär enligt Uddén (2004) att leka. Genom att barnet får använda sig av musik, spontansång och skapande lek leder detta till att barnet framkallar form och struktur i sin tillvaro. Barnet behöver få tillgång till att använda alla sina uttrycksmedel, såsom sång, språk och kroppsmognad då detta bidrar till att barnet kan sätta ord på saker (Bjørkvold, 2005). Något som även Jederlund (2011) påtalar då han skriver att musiken stimulerar våra sinnen vilket i sin tur visualiserar vårt yttre. Bjørkvold (2005) skriver att barn behöver sång för att utvecklas som människor och sången ska finnas med som en del av kommunikationen och språkutvecklingen. Jederlund (2011) framhåller att nyare forskning har visat att den mänskliga hjärnan är som mest formbar under de två till tre första levnadsåren, men också att det finns ett samband mellan rytmiken och den kognitiva förmågan, på så vis att musiken ökar vår koncentrationsförmåga och förmågan till ett abstrakt tänkande. Författaren skriver vidare att talspråkets rytm, ljud och form med fördel stimuleras genom musiska aktiviteter.

Uddén (2004) påtalar musikens fördelar och författaren uttrycker att musiken förutom att den är aktiverande, sövande och motoriskt strukturerande samtidigt är känslomässigt kontaktskapande och kulturbärande. Genom förbindelsen människor emellan och dess sammanhang får musik mening (Sundin, 1995). Musiken skapar enligt de båda författarna emotionella upplevelser och trygghetskänsla människor emellan, men också gemenskap då alla barn genom musiken kan identifiera sig med resten av gruppen. Vesterlund (2003) uttrycker även hon att:

Musiken är som sådan redan ett språk som sammanför människor från olika etniska grupper och kulturer, ett universellt sätt att förmedla känslor och budskap och kommunicera med varandra, utan ord, utifrån egna toner, rytmer och rörelse. (Vesterlund, 2003 s. 8)

Även Jederlund (2011) betonar att människan med hjälp av musik utvecklar glädje och gemenskap olika kulturer och nationaliteter emellan. Barn med olika modersmål förenas i en gemenskap som bidrar till en förståelse och samhörighet dem emellan, trots olika talspråk.

3.5 Musik som ett pedagogiskt redskap

Enligt Uddén (2004) har musikundervisning inom lärarutbildningen minskat under senare delen av 1900-talet, detta bland annat för att musik och rörelse under 2000-talet inte är ett obligatoriskt ämne inom lärarutbildningen. Sundin (1995) anser dock att förskolläraren har goda förutsättningar att tillföra musik i verksamheten då de olika aktiviteterna här har i stort sett samma status. Förskolans aktiviteter kan också ofta styras efter de intressen som personalen själva har. Verksamma förskollärare tycker sig dock, enligt författaren, ha för dåliga kunskaper inom området musik vilket han menar inte ska vara ett hinder, då det är minst lika viktigt med lockande miljöer och engagemang från förskollärarens sida. Sundin (1995) ut-

trycker vidare att erfarenheter inom området visar att då ett intresse från personalens sida finns, så finns det också goda förutsättningar för dessa att skapa bra musikstunder tillsammans med barnen. I läroplanen för förskolan står det:

Att skapa och kommunicera med hjälp av olika uttrycksformer såsom bild, sång och musik, drama, rytmik, dans och rörelse liksom med hjälp av tal- och skriftspråk utgör både innehåll och metod i förskolans strävan att främja barns utveckling och lärande. (Skolverket, 2010, s.7)

Vesterlund (2003) uttrycker att pedagoger i förskolan är ofta väldigt rutinbundna och rädda för att utforska det okända. Hon uttrycker vidare att sjunga och spela är något som alla vill kunna och att det handlar om att försöka se möjligheter inom musicerandet hos sig själv som pedagog istället för hinder. Sundin (1995) tar också upp att många pedagoger i förskolan anser sig att de kan så lite om musik, vidare skriver han att det är ett plus om pedagogen besitter någon form av kunskap kring musik men att skapa en stimulerande musikmiljö för barn bör inte vara något hinder utan bör strävas efter. Även Still (2011) uttrycker om att en utvecklande musikalisk miljö bidrar till en stimulerande och utvecklande lärandeprocess hos barn. Barn strävar efter att finna förståelse och mening och vill även kunna påverka och påverkas av den miljö de befinner sig i. Författaren belyser även att för att uppnå betydelse i den musikaliska aktiviteten barnet utsätts för krävs det att den har god kvalitet så att den utvecklar den musikaliteten hos barnet. Författaren skriver vidare att det är av största vikt att pedagogerna i förskolor har kunskap om barns lärande och musikaliska utveckling. Pedagogernas egna förhållningssätt till musik avspeglar sig på den pedagogiken de utför och gör tillsammans med barnen. Även Jørgensen (1982) uttrycker att pedagogen bör ha den kunskapen om den musikaliska utvecklingen hos barn som grund i verksamhetens musikaktiviteter. Vesterlund (2003) belyser att det finns ett flertal sätt att arbeta med musik i sin verksamhet till exempel genom att använda sig utav cd-skivor, kroppen, instrument, sång, dans, rörelser och lekar. Vidare uttrycker författaren att det för att ge uttryck åt själva musiken behövs rörelse och dans, och möjligheterna till att få in musikpedagogik i sin verksamhet är därmed stor. Vesterlund (2003) uttrycker vidare att det är glädjen som ska utgöra den viktigaste delen i musikaktiviteten och det är glädjen som bidrar till att barnet utvecklar sitt språk, det är lättare att lära under tiden barnen har roligt anser författaren.

Det är oftast sången som sätts i fokus då det pratas om att musicera. När man musicerar upplever man rytmen och klangen i sin egen kropp. Det finns också många andra sätt att musicera, kroppen kan röra sig rytmiskt, dansa och åstadkomma olika ljud (Vesterlund, 2003). Sundin (1995) tar upp att det är viktigt som pedagog att arbeta för att barn får möjlighet att utforska instrument eller andra föremål som framställer ljud oavsett hur det sker, ibland blir det inte som vi vuxna tänkt oss anser författaren. Vidare skriver han att ibland dagens pedagoger är det tillåtet att spela och röra sig fritt i förhållande till musik. Genom att använda kroppen för att frambringa ljud vilket kallas "Body percussion" enligt Vesterlund (2003), är det ett roligt hjälpmedel att framkalla olika rytm och ljud. Författaren skriver vidare att små barn har lättare för att ryckas med i musiken om den innefattar rörelser, detta är något enligt författaren som även gäller

vuxna människor. Genom att få använda rörelser i sång och musikaktiviteter får barnet goda utvecklingsmöjligheter att uttrycka sig i olika kommunikationsformer. För att uppnå denna optimala utveckling hos barn när de musicerar, krävs det noggrann planering hos vuxna människor (Vesterlund, 2003). Vidare skriver författaren att det är viktigt att följa en linje i sitt arbete med barn detta för att enklare kunna följa barnets utveckling. Det är också viktigt att de vuxna utvärderar och dokumenterar sitt arbete då detta leder barnet vidare i sin utveckling. För att barnet ska få möjlighet att vidareutvecklas i deras musicerande krävs enligt författaren vissa bitar som möjliggör utvecklingen. Trygghet måste ges till barnen för att skapa en god arbetsmiljö och härlig atmosfär. Uddholm (1993) belyser även han om trygghet och om att barnen bör få experimentera och få tillfällen att leka under musicerandet. Vidare uttrycker författaren att det är pedagogerna som ansvarar för de musikstunder som ges och att det är pedagogens roll att se till att alla barn får tillfälle att musicera i olika former. Vesterlund, (2003) anser genom att upprepa sånger och lekar ger detta barnen en trygghetskänsla. Författaren skriver att nya sånger och lekar är till fördel att ta in i arbetet då barnen känner sig trygga. Glädje är viktigt att visa för barnen, även att vuxna vågar vara spontana detta ger barnen mod till att själva vara spontana enligt författaren. Sundin (1995) skriver att musikens huvudfunktioner bland annat är till för att bekräfta och dels för att skapa trygghet människor emellan. Den har också en funktion som kan leda till att oro samtidigt som musiken också kan ifrågasätta. Författaren anser att detta gäller såväl vuxna som barn. Vesterlund (2003) anser att det är en fördel att vara en engagerad vuxen, på så sätt blir oftast barngruppen full av glädje och aktiv i sitt musicerande. Genom att vara tydlig inför barnen och upprepa sånger på olika sätt till exempel genom att använda sig av kroppen, lär sig barnen nya ord lättare. Författaren skriver vidare att det är genom sitt kroppsspråk som människan ibland förmedlar innebörden bäst. Det kan vara till en fördel att använda äldre barnvisor som ramsor för att barnen ska få uppfatta hela texten med hjälp av sin kropp och på så vis kan det underlätta för den vuxne att hitta olikheter i barnets språk och begreppsutveckling (Vesterlund, 2003). Författaren påtalar också att det är viktigt att låta barnets språkutveckling i förskolan pågå i alla situationer och inte bara i den planerade musicerande verksamheten.

Som Vesterlund (2003) tidigare tagit upp är tryggheten det som bidrar till lust och lärande och ger en stabil barngrupp. Vidare skriver hon att kontinuitet är att föredra då barnen vet vad som ska ske under sång och musikstunderna. Det är bra att börja musicerandet med att värma upp barnens röster och kropp. Rösten är ju det främsta kommunikationsmedlet hos oss människor och det är bra att veta att röst och andning hänger samman (Vesterlund, 2003). Då den musicerade aktiviteten också är till för att bidra till språkutvecklingen och utveckla den sociala gemenskapen bidrar dans och rörelselekar till detta. Författaren belyser även att instrumentspel stärker den motoriska utvecklingen, både den finmotoriska och den grovmotoriska, på ett glädjande och lustfyllt sätt hos barnen. Björkvold (2005) uttrycker att det också är positivt om barnet får använda sig utav pulsinstrument i tidig ålder och att dessa med fördel bör kopplas samman till pulsen i barnets sång och tal. Det är, enligt författaren, de vuxnas skyldighet att ge barnet utrymme för denna form av lärande.

4. Metod

Under detta kapitel presenteras valet av metod, samt det urval av de intervjupersoner som gjorts i samband med studien. Här lyfts även genomförandet och analysen av det insamlade materialet, samt de forskningsetiska aspekter som skribenterna förhållit sig till.

4.1 Val av metod

I denna studie har vi utgått ifrån en kvalitativ metod, då en kvalitativ metod enligt Bjereld, Demker och Hinnfors (2009) är att föredra om forskarens huvudsyfte, som vårt, är att söka svar på vilka kvaliteter och egenskaper ett problem har. Syftet med kvalitativ metod enligt Patel och Davidsson (2003) är att urskilja egenskaper och strukturer i det som ska undersökas. Kvale och Brinkmann (2009) uttrycker att intervju som metod i forskningssammanhang är till fördel då respondenterna genom dialog ges möjlighet att uttrycka sina egna uppfattningar kring det som undersöks. Utifrån dessa litteraturstudier valdes en kvalitativ metod till denna studie, då vår åsikt är att denna metod på bästa sätt skulle besvara studiens syfte och frågeställning.

4.2 Urval

Studiens intervjuer är genomförda med sex förskollärare vid ett par förskolor i en medelstor kommun. Då syftet med denna studie är att söka svar på hur den enskilde förskolläraren anser sig tillämpa musiska aktiviteter i verksamheten, har intervjuerna därför koncentrerats till ett fåtal förskolor. Likt det som Bryman (2011) beskriver har ett bekvämlighetsurval gjorts då skribenterna valt att intervjua förskollärare som de innan tiden för intervjuerna bekantats sig med. Bekvämlighetsurval innebär enligt författaren att undersökaren av någon anledning väljer ut vilka som ska medverka i studien, något som enligt oss kan vara till såväl fördel som nackdel för studiens resultat. Fördel för såväl större öppenhet som ökad trygghet kring intervjun, och till nackdel för att de intervjuade eventuellt skulle kunna känna behov av att, som de själva kan tycka, undanhålla fel och brister i verksamheten. Kontaktpersoner på förskolorna informerades om studiens syfte och dessa ombads även att välja ut tänkbara deltagare till studien, enda kriteriet var att det skulle vara verksam personal med förskollärarexamen, detta för att vår syn är att dessa har en större kunskap om vad barn behöver för en god utvecklingsprocess i förskolan. De, av handledarna, tilltänkta förskollärarna tillfrågades sedan i god tid innan intervjutillfällena. Dessa gavs då möjlighet att ha synpunkter på tidpunkten för intervjun så att den passade dem och deras verksamhet. Efter att ha diskuterat huruvida intervjufrågorna skulle lämna ut i förväg eller inte, enades skribenterna om att förskollärarna skulle få ta del av dessa i förväg. Detta för att vår tro är att en viss förberedelse i dessa sammanhang kan vara positiv, samt att respondenten därmed erbjuds en viss form av trygghet. Vi är väl medvetna om att detta kan få vissa konsekvenser på resultatet på så vis att exempelvis spontana svar kan komma att utebli. Denna studie är dock enligt oss inte beroende av spontana svar då vi istället efterfrågar väl genomtänkta svar, då dessa enligt oss kan komma att berika vår studie på bästa sätt på så genom ett bredare underlag.

4.3 Genomförande

Den kvalitativa metod som valts är intervju då vi anser att en intervju kan bidra till ett bra underlag för hur förskollärare använder musiken som ett pedagogiskt redskap då de själva får uttrycka sina tankar och funderingar. Bryman (2011) skriver att genom en strukturerad intervju håller sig den som intervjuar till ett fastställt schema, syftet med det är att respondenterna ska få ett gemensamt sammanhang i intervjun. Då vi tagit till oss det Bryman skriver har vi utgått ifrån ett intervjumaterial som inte ändras under intervjuens gång, då intervjufrågorna står i en speciell följd, det har även undvikits att ställa följdfrågor, för att intervjutillfällena ska bli så lika som möjligt och inte utgöra någon nämnvärd skillnad. Intervjufrågorna har också varit i den utformningen så att dessa ger svar på studiens frågeställning och därmed inte ge respondenterna utrymme att ge svar som inte anses av oss relevanta i vår studie. Då vi valt att intervjua en respondent i taget anses det även enligt författaren vara av en strukturerad intervjuform, då det under en strukturerad intervjuform inte ska finnas störningsmoment som ytterligare respondenter kan bidra till.

Intervjuerna genomfördes i en miljö utan störningsmoment på respektive förskola, detta för att skapa ett så avslappnat samtal som möjligt. Innan själva intervjun informerades respondenterna om de etiska riktlinjer som finns kring vetenskaplig forskning. Vi frågade samtidigt om det gick bra att spela in intervjuerna då vi ansåg att detta skulle underlätta vårt fortsatta arbete, något som Bell (2006) rekommenderar då hon skriver att respondentens svar kan behöva lyssnas på ett flertal gånger och att det då är till fördel att ha sina intervjuer inspelade. Varje intervju lyssnades igenom i sin helhet två gånger, en gång innan transkribering för att lyssna igenom materialet och en gång efter för att säkerhetsställa att intervjuerna skrivits ner i sin helhet. Under själva transkriberingen stannade vi dessutom ljudupptagningen och backade tillbaka inspelningen ett flertal gånger. Andra fördelar med ljudupptagning som författaren belyser är att resultatet får en högre tillförlitlighet, men också att det underlättar sammanställningen av materialet. Om respondenten skulle motsatt sig ljudupptagning skulle vi istället fört anteckningar på det som sagts med hjälp av papper och penna, och utifrån dessa anteckningar sedan avgjort huruvida fler intervjuer skulle behöva göras eller inte.

Efter varje intervju lyssnades inspelningen igenom, detta för att säkerhetsställa att ljudkvaliteten var god, men också för att kontrollera att hela intervjun fanns med. Patel och Davidson (2003) rekommenderar att intervjuaren transkriberar respondentens svar så snart som möjligt efter att en intervju gjorts. Detta var något som togs fasta på och transkribering av det insamlade materialet påbörjades därför omedelbart efter intervjutillfället. En säkerhetskopia gjordes också som sedan förvarades utom räckhåll för obehöriga.

4.4 Forskningsetiska aspekter

Enligt Vetenskapsrådet (2010) finns det inom vetenskaplig forskning fyra viktiga regler och riktlinjer att förhålla sig till för att skydda de individer som medverkar i en studie. Dessa är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Innan intervjuerna påbörjades informerades vi samtliga av de medverkande om dessa etiska riktlinjer. Genom att informera om studiens syfte och upp-

lägg, men också att deltagandet är frivilligt tar vi hänsyn till informationskravet och samtyckeskravet. Konfidentialitetskravet innebär att vi informerade om att deras namn, arbetsplats och liknande aidentifieras och förvaras på ett sätt som gör att ingen annan än vi kommer att ha tillgång till dessa uppgifter. De fick också informationen om att detta material endast kommer att användas till denna studie.

4.5 Analys

Enligt Fejes och Thornberg (2009) ligger utmaningen i en kvalitativ analys i att skapa ett resultat utifrån en mängd data. Enligt författarna innebär dataanalys i kvalitativ forskning att forskaren metodiskt undersöker och lägger till rätta det insamlade datamaterialet för att fastställa ett resultat, genom att organisera, bryta ner, koda och söker efter mönster i insamlad data. Bell (2006) belyser, att för att finna systematiska sammanhang i det transkriberade materialet är det viktigt att för studiens resultat kategoriseras. Systematik är något vi, likväl Bell (2006) och Fejes och Thornberg (2009) förespråkar, tagit fasta på då vi började med att skriva ut samtliga transkriberade intervjuer tillsammans med intervjufrågorna och lägga på ett bord, för att därefter bearbeta dem en och en genom att använda oss utav pennor i olika färger. En färg för var frågeställning vi ville få besvarade, vilket i denna studie blir tre. Med detta arbetssätt ansåg vi att analysen skulle bli lättöverskådlig och att resultatet skulle bli enklare att sammanställa.

Efter att ha markerat texten i samtliga intervjuer med de olika färgerna användes en sax för att klippa ut de texter som markerats med färg. De utklippta texterna kategoriserades sedan genom att dessa placerades i olika högar. Efter att ha frambringat dessa högar utformades rubriker i resultatdelen som anknyter till vart och en av frågeställningarna. Den första rubriken behandlar frågeställning nummer ett, andra rubriken frågeställning nummer två och så vidare. Därefter börjades bearbetningen av frågeställning nummer ett genom att det fokuserades på texthög nummer ett. De utklippta textremsorna analyserades sedan genom att de jämfördes med varandra. Det svar textremsa nummer ett hade jämfördes sedan med de övriga lapparna i samma färg, detta för att se om fler, och i så fall hur många, som svarat likadant. Resultatet skrevs ner under rubrik nummer ett. Arbetet fortsatte sedan på samma sätt med textremsa nummer två. De svar i texten som under analysen använts ströks sedan över med hjälp av en bläckpenna för att markera att dessa svar bearbetats och redovisats.

Då samtliga av rubrikerna i detta dokument tillfälligt tilldelades samma färger som textremsorna så anser vi att vårt analysarbete underlättades på så vis att processen fick en mer lättarbetad analys då dessa konkret visade vilken text som skulle föras in var. Dessa färgmarkeringar togs sedan bort då studiens resultat faststälts. Efter att ha fastställt våra rubriker, analyserat våra intervjuer och fört in respektive resultat under dessa rubriker, beslutades det om att skrivas en kort introduktion i resultatdelens huvudrubrik där den frågeställning som resultatet är uppbyggt kring benämns. Men även hur många förskollärare som denna studies resultat grundar sig på. Detta för att förtydliga vilka frågor och hur många förskollärare som denna

studie är baserad på. Genom att rubricera studiens resultat med hjälp av dessa rubriker, anser vi att det ger läsaren ett tydligt och lättöverskådligt resultat som tydligt svarar på studiens syfte och frågeställning.

Trots att studien inte efterfrågar skillnader förskollärarna emellan utan söker svar på förskollärarnas uttryck kring barn och musik har förskollärarnas svar ändå benämnts på så vis att, vid de tillfällen samtliga av de intervjuades svar har varit enhälliga benämns dessa som samtliga. Vid de tillfällen som samma svar återkommer vid tre till fyra av de intervjuade har svaren benämnts som de flesta. Då tre av sex svarat lika benämns dessa som hälften av förskollärarna, två stycken benämns som ett par, och vid de tillfällen som svaren är baserade på endast en av de intervjuade benämns denne som en förskollärare exempelvis uttrycker att, och så svaret på det. Detta för att ändå ge en riktning för hur vanliga vissa svar var.

5. Resultat

Här följer en presentation av resultatet baserat på de sex intervjuer som gjorts. Frågor vi sökt svar på är vad förskollärarna uttrycker hör till begreppet musik utifrån deras egna erfarenheter, vilken påverkan förskollärare anser att musik har för yngre barns utveckling och hur förskollärarna uttrycker att de arbetar med musik som ett pedagogiskt redskap.

5.1 Begreppet musik och förskollärarnas egna erfarenheter av musik

Intervjuerna inleddes med att frågor kring vad förskollärarna anser går under begreppet musik och deras egna tankar kring ordet musik ställdes. De flesta förskollärarna uttryckte att det de tänkte på var glädje, samspel, känslor och lustfylldhet. Ett par nämnde också att de tänker på rytm, rörelse och ramsor. Samtliga uttryckte att rytm, rörelse och takt, men också dans, danslekar och att lyssna till musik, går under begreppet musik. Allt som låter exempelvis musikinstrument eller det som människor själva komponerar anser hälften av förskollärarna går under detta begrepp.

De flesta av förskollärarna nämner ordet glädje då de får frågan om vilken påverkan som musik har på dem. Hälften av de intervjuade uttrycker att musik har en såväl uppiggande som avkopplande effekt på dem. En av förskollärarna uttrycker att för höga ljud stressar, medan lugn musik skänker ro och harmoni:

Det beror på vad jag lyssnar på. Man kan bli både glad och ledsen. För höga ljud stressar mig medan lugn ger ro och harmoni. Klassisk musik eller fågelkvitter är positivt.

De flesta av förskollärarna uttrycker också att musik har en viss påverkan på känslor då musiken kan göra dem såväl glada som ledsna. De flesta uttrycker att de inte skulle klara sig utan musik då musik skänker rofyllda och lustfyllda inslag i tillvaron. En av förskollärarna uttrycker att musik både ger:

Positiva känslor och glädje. Jag kan inte leva utan musik. Det är avkopplande och njutfullt med rytterna, rofylt och lustfyllt.

En av de intervjuade uttrycker att hon tycker att det är roligt att röra sig till musik men också att musiken påverkar gemenskapen människor emellan. Samma förskollärare uttrycker också:

Jag skulle ha svårt för att aldrig höra någon musik någonstans någon gång. Jag tycker liksom att musiken har en förmåga att smitta av sig eller vad man ska säga.

En annan av respondenterna uttrycker följande:

Jag tycker om att lyssna på musik. Jag sjunger inte och jag dansar inte men tycker om att lyssna på den.

5.2 Musikens påverkan på yngre barns utveckling

Samtliga av förskollärarna uttryckte att de tycker att musik har en glädjande effekt på såväl barn, vuxen och verksamhet. Ett par av förskollärarna uttryckte att barn kan använda sig utav olika kroppsspråk då de väver in musik i den pedagogiska verksamheten. Hälften av förskollärarna anser även att barn som är under sin språkutveckling eller har ett annat modersmål än svenska har stor glädje av musiken då de har ytterligare sätt att kommunicera på till exempel genom sång, dans och rytmik. Ett par förskollärare benämner musik som ett bra kommunikationsmedel på så vis att alla kan vara med på lika villkor. En förskollärare benämner också musik som ett mycket bra hjälpmedel i arbete med barn som har någon form av diagnos enligt följande:

Det är otroligt enkelt att få med sig alla barn på ett sätt som man inte får annars. Det är ett sätt att nå alla barn, jag tänker då på barn som har Asperger och Autism. Det är inte för inte som man använder musik här. Jag vet inget bättre pedagogiskt redskap.

Samtliga av förskollärarna uttrycker också att genom att använda musik i sin verksamhet stimulerar det även skriftspråk- och matematiklärande hos barn, men också att de ges möjlighet att bearbeta texter och ramsor genom att använda musiska inslag. Det finns enligt en förskollärare bra rekvisita att tillföra i musiska sammanhang för att stärka barns språk, till exempel symboler för ljud och sånger:

När jag har samling har jag en resväska fullproppad med grejer. Bara det så vet dom att nu ska vi sjunga. Man sätter upp ett gosedjur eller en bil eller en symbol för någonting där uppe och dom tar i med hela kroppen och verkligen tar i, och det glittrar i ögonen.

Den musiska pedagogiken stärker också enligt ett par förskollärare barns tillit till sin egen förmåga genom att barnen får tillgång till olika kommunikativa medel, något som i sin tur ger barngruppen en ökad samhörighet och social träning. Till dessa fördelar anser även de flesta av förskollärarna att musiska aktiviteter också stimulerar barnens motorik.

5.3 Musik i den pedagogiska verksamheten

Samtliga förskollärare uttrycker att det är ett viktigt inslag i den pedagogiska verksamheten att använda sig utav musik då den bidrar till barns utveckling. En av förskollärarna anser att musikinslagen i den pedagogiska verksamheten som bedrivs på dennes förskola är tillräcklig då arbetslaget enligt förskolläraren dagligen musicerar tillsammans med barnen:

Vi har en rätt stor dos inne hos oss kanske mer än de har på andra avdelningar, men det har nog lite med att göra vad man har för intresse. Jag har mycket det, är som sagt varje dag. En del avdelningar kanske bara har någon dag i veckan men vi har det jämt konstant.

De övriga fem intervjuade uttrycker att ett önskemål vore att tillföra mer musik i form, dans och rörelse då det idag mest är sången som står i fokus. Hälften av förskollärarna uttrycker också att det vid intervju-tillfället fokuseras på andra moment i verksamheten såsom exempelvis temaarbete, något som gör att musiken inte får så stort utrymme som förskollärarna önskar. Samtliga av de intervjuade förskollärarna uttryckte att musik har stor påverkan på så väl barn som vuxen. De uttrycker också att musiken har en lugnande och avkopplande effekt och att den har viss påverkan på känslor.

Hälften av förskollärarna uppger att de använder musiken dagligen i den pedagogiska verksamheten och att det då är sångsamlingar som upptar den största delen av musicerandet. Vid planerade sångsamlingar uttrycker ett par förskollärare att de använder sig utav sångkort och sångpåsar som symboliserar djur eller föremål som har koppling till den sång som ska sjungas. Vid dessa samlingar som kan vara både planerade och spontana uttrycker hälften av förskollärarna att de använder sig utav musikinstrument av olika slag. De flesta av förskollärarna anser att de också använder musiken för att stimulera motoriken hos barnen, detta då genom att exempelvis kombinera musik och gymnastik. Dessa moment tillämpas en till två gånger i veckan. I de skapande aktiviteterna på förskolorna får barnen enligt ett par förskollärare tillgång till klassisk musik. Hälften av de intervjuade uttrycker att de också försöker väva in musik under temaarbetet. De flesta av förskollärarna uppger att de använder sig av musik när barnen ska vila. Ett par av förskollärarna uttrycker att de använder sig mycket utav spontan musik användning, till exempelvis vid påklädning, matsituationer och då barnen själva kommer till någon vuxen och ber om att få lyssna och dansa till musik. En förskollärare belyser musiken inslag vid de traditionella högtiderna, såsom jul och midsommar enligt följande:

Också har vi musik [...] och vid traditioner, ja på julfesten dansa runt granen, midsommarstången och sånt.

Hälften av förskollärarna uttrycker att de är bra på att använda sig utav musikinstrument, då i form av exempelvis instrumentlådor innehållande olika slags instrument. Hälften av förskollärarna uttrycker att de istället är dåliga på att använda sig utav musikinstrument, då brist av instrument råder. En förskollärare nämner att barnen istället för musikinstrument använder sig utav sina kroppar för att frambringa olika

slags ljud. Hälften av förskollärarna berättar att de har pratat om att köpa in musikinstrument av olika slag då de anser att musikinstrument är ett roligt och lärande inslag i det pedagogiska musicerandet. Samtliga förskollärare anser att tiden de väver in musik i verksamheten varierar, men att de vanligtvis använder sig utav musik i någon form dagligen. Hälften av förskollärarna uttrycker att ansvarsfördelningen kring musiska aktiviteter förskollärarna emellan är jämt fördelad. Ett par av de intervjuade uttrycker att de tar ett större ansvar för musicerandet på förskolan, något som de uttrycker kan ha att göra med att de spelar gitarr samtidigt som de tycker att det är roligt med musik. En av förskollärarna uttrycker att ansvarsfördelningen kring musiska aktiviteter är bra men att personliga kunskaper och intresse har stor betydelse för hur verksamheten utformas och att det oftast är den förskolläraren som har mest musiska kunskaper som utformar denna del av verksamheten.

6. Diskussion

Kapitlet är utformat utifrån en metoddiskussion, en resultatdiskussion samt förslag på fortsatt forskning. I metoddiskussionen diskuteras metodens utformning och utfall. Resultatdiskussionen är uppbyggd utifrån ett resonemang emellan bakgrunden och det framkomna resultatet. Här ges även förslag på fortsatt forskning inom ämnet.

6.1 Metoddiskussion

Att utforma denna studie utifrån en kvalitativ metod med strukturerade intervjufrågor visade sig enligt oss vara en bra metod för att söka svar på studiens frågeställning. Genom att använda oss utav, som Bryman (2011) skriver, i förväg fastställt frågeformulär, fick förskollärarna enligt oss en gemensam struktur för intervjun, något som enligt oss har gett ett bra uttryck för förskollärarnas syn på musiken och dess fördelar, men också hur respondenterna använder musiken som ett pedagogiskt redskap i sin verksamhet. Detta tillvägagångssätt har dock ställt stort krav på oss intervjuare på så vis att förarbetet behövde utformas med väl genomtänkta frågor som skulle komma att täcka in hela vårt syfte och vår frågeställning. Detta är något som visade sig fungera bra då vi vid sammanställningen av resultatet upplevde att de använda intervjufrågorna var heltäckande på så vis att såväl studiens syfte som dess frågeställning blev besvarad.

Efter att ha gjort ett bekvämlighetsurval till denna studie, som Bryman (2011) beskriver som ett urval undersökaren av någon anledning gör då denne väljer ut vilka som ska ingå i studien, har våra funderingar gått kring om valet av de förskollärare som valts ut kan ha haft någon påverkan på resultatet. Detta då vi anser att en tidigare etablerad kontakt med förskollärarna kan ha olika påverkan på resultatet på så vis att förskollärarna kan känna rädsla för att uttrycka, som de själva kan tycka, sina fel och brister. Förhoppningen är dock att detta tillvägagångssätt har haft en positiv påverkan på studien och att de medverkande istället kunnat uttrycka sina tankar och handlingar på ett förtroendefullt sätt vilket i sin tur gett studien ett rättvisande och tillförlitligt resultat.

Valet att endast välja ut verksam personal med förskollärarexamen anses enligt oss vara ett bra val, då dessa förskollärare enligt oss har en djupare kunskap om vad barn behöver för god utveckling. Att lämna ut intervjufrågorna i förväg anser vi bara ha haft en positiv påverkan till denna studies resultat. Detta för att förskollärarna på detta sätt, förutom att det gav dem en viss trygghet kring vad som komma skall, fick möjlighet att fundera igenom såväl teoretiska som praktiska handlingar i förväg. De flesta av förskollärarna uttryckte också själva att de var tacksamma för att de hade fått ta del av intervjufrågorna i förväg just för att de i och med detta fick möjlighet att fundera igenom tankar och handlingar innan intervjutillfället, vilket de ansåg skulle bidra med en korrekt bild av verksamheten. Vår åsikt är även att detta gynnade studien på så vis att vi upplevde att vi fick genomtänkta svar och ett stort underlag för resultatet. Vi är väl medvetna om att förskollärarna på detta sätt getts möjlighet att prata igenom svaren med varandra, något som vi dock upplever att de inte gjort då vi uppmärksammat att deras uppfattningar på flera av frågorna skiljer sig stort.

Vår rekommendation, precis som Bell (2006) är att intervjuer bör spelas in då respondentens svar kan behöva lyssnas på flera gånger efter genomförd intervju, något som togs fasta på då vi lyssnade genom varje intervju i sin helhet två gånger, en gång innan transkribering för att lyssna igenom materialet och en gång efter för att säkerhetsställa att intervjuerna skrivits ner i sin helhet. Under själva transkriberingen stannades dessutom ljudupptagningen och lyssnades tillbaka på ett flertal gånger. Utan inspelningsmöjlighet hade vår studie enligt såväl oss och Bell (2006) inte alls haft samma kvalitet och tillförlitlighet. Något som den enligt oss nu har då vi säkerhetsställt att all relevant information för studiens syfte tagits tillvara i dess resultatdel. Att göra som Patel och Davidson (2003) förespråkar, när de uttrycker att omedelbar renskrivningen av intervjuerna efter intervjutillfället är att rekommendera, ses enligt oss som positivt då vi själva anser att det underlättade våra transkriberingar på så vis att intervjuerna fortfarande fanns aktuella i minnet. Viktigt att tänka på vid inspelning av intervjuer är dock att de medverkande först måste ge sitt godkännande, något som vi själva tillsammans med de andra etiska riktlinjer som vi läst in oss på genom Vetenskapsrådet (2010) var noggranna med att förmedla till de förskollärare som frivilligt medverkat i vår studie. Då vi inledde våra intervjuer med att tala om studiens syfte, att deltagandet var frivilligt och att deras uppgifter endast används i denna studie och att ingen härigenom skulle kunna undanröja namn eller förskolor på de som medverkat, anser vi att vi skapade ett förtroendeingivande samtal.

En studies analys anses enligt oss vara en svår del i ett forskningsarbete då det enligt oss finns många olika tillvägagångssätt för att arbeta fram ett resultat utifrån intervjuer och, som Fejes och Thornberg (2009) skriver, ligger utmaningen i en kvalitativ analys i att skapa ett resultat utifrån en mängd data. En dataanalys i kvalitativ forskning innebär enligt författarna att forskaren metodiskt undersöker och lägger till rätta det insamlade datamaterialet för att fastställa ett resultat, detta genom att organisera, bryta ner, koda och söker efter mönster i insamlad data. Våra intervjuer resulterade i en stor mängd data och enligt oss är analysens tillvägagångssätt beroende av studiens syfte och frågeställning på så vis att det är utifrån dessa resultatet ska växa fram. Vårt val att kategorisera svaren med hjälp av färgpennor och sax utifrån var och en av frå-

geställningarna visade sig vara en framgångsrik metod. På detta sätt upplevdes en underlättande analys, samtidigt som ett lättöverskådligt resultat kunde urskiljas. Valet av rubrikernas utformning funderades det en del kring och beslutades slutligen att utforma även dessa utifrån studiens frågeställning, något som vi efter att ha läst igenom arbetet anser vara ett bra upplägg på studien som leder läsaren igenom ett lättöverskådligt resultat i förhållande till syfte och frågeställning. Vi har i efterhand funderat över vårt sätt att leda läsaren igenom resultatet när det gäller förskolläraernas svarsfrekvens. Trots att tanken i denna studie inte är att jämföra vare sig förskolor eller förskollärare emellan, anser vi att det var till stöd att sammanföra de intervjuades svar vid de tillfällen vi fått liknande svar, detta för att det enligt oss skulle kunna upplevas oordnat och enformigt att lyfta allas kommentarer en och en då det på flera av frågorna uppkom liknande svar med samma innebörd. Genom detta gavs det enligt oss, även om det inte var syftet med studien, en riktning för hur vanligt vissa svar var, något som enligt oss var intressant och även skulle kunna vara av intresse för läsaren.

6.2 Resultatdiskussion

Under de intervjutillfällen som gavs med förskollärarna framkom att förskolläraernas erfarenheter om begreppet musik var tämligen lika, de tog upp att musik står för glädje, lustfylldhet och kommunikation. Detta är något som enligt oss tillsammans med förskollärarna anses vara de grundläggande bitar i musikens budskap. Förskollärarna uttryckte även att rytm hör till de begrepp som innefattas av musik, detta lyfter även Bjørkvold (2005) som skriver om att för att uppnå dessa begrepp som musik står för beror på att människan har ett inbyggt rytmiskt system som finns med redan innan födseln, Still (2011) och Sundin (2005) skriver om att rytmen finns inom människan redan i fosterstadiet. Uddén (2004) tar även hon upp att grunden för kommunikation och inlärning är den medfödda fallenheten att imitera och svara på rörliga impulser i form av ljud och rörelse. Bjørkvold (2005) belyser att detta grundelement som finns inbyggt i vår kropp redan före födseln är det som skapar dessa rytmiska rörelser hos små barn. Det framkom inte i våra intervjuer med förskollärarna att de hade den kunskap om rytm som författarna skriver om, vår åsikt är den att, den kunskap förskollärarna uttrycker om begreppet musik är gynnsamt för den pedagogiska verksamheten i förskolan som innefattar musik, även om Bjørkvold (2005) belyser att det krävs kunskap för att förskollärarna ska få en djupare förståelse kring musik som ett pedagogiskt redskap i förskolan.

Något som uppmärksammats under våra intervjuer med förskollärarna är att de bland annat uttryckt att det pågår annat arbete med barnen, exempelvis tematiskt arbete, och att det inte läggs lika mycket fokus på musikaktiviteter. Detta skulle då göra att den musiska pedagogiken får stå tillbaka i verksamheten enligt dem. Detta problem lyfter även Uddén (2001) när hon påtalar att musikens betydelse inte uppskattas i den allmänpedagogiska utvecklingen hos barn, hon belyser även att musiken ses som separat och liggandes utanför barnet och ses därmed inte lika betydelsefull för lärprocessen. Bjørkvold (2005) skriver att barn behöver sång för att utvecklas som människa och sången ska finnas med som en del av kommunikationen och språkutvecklingen. Enligt oss så har förskollärarna den kunskapen om sång som författaren belyser då

de tar upp under intervjun att sång och musik är viktigt för barn som ytterligare ett sätt att kommunicera och en del i barnens pågående språklärande. Förskollärarna uttrycker även att de använder sig av sång och musik i abstrakta sammanhang och även vid barnens vila på förskolan, detta anses av oss som bra då sång och musik får ytterligare ett syfte. Vi finner även stöd i vår åsikt då Jederlund (2011) skriver om att forskning har visat att det finns ett samband mellan rytmiken och den kognitiva förmågan, på så vis att musiken kan bidra till att öka koncentrationen och förmågan till att tänka abstrakt. Detta är också något som har positiv inverkan på människans läs- och skrivlärande enligt författaren. Förskollärarna uttrycker också, som Jederlund (2011), att sång och musik har påverkan på barns framtida läs och skrivlärande, något som bedöms av oss vara bra då en del av förskollärarna uttryckte att de arbetar medvetet med att stärka barnen i framtida läranden. Enligt oss anses att den musiska pedagogiken bör få lika stort utrymme i verksamhetens pedagogik som övrig pedagogik strävas efter. De flesta av förskollärarna uttryckte under intervjun att de anser att musiken inte får så stort inflytande i verksamheten som den borde, utan de uttrycker istället att de skulle kunna använda sig av mer musikaktiviteter. I läroplanen för förskolan Skolverket (2010) står det att musik, sång och dans bland annat ska erbjudas för att barnet ska få en allsidig utveckling. Vår upplevelse är den att, förskollärarna har läroplanen i åtanke då de enligt dem själva strävar efter och försöker att väva in mer musik i den dagliga verksamheten som ett komplement i pedagogiken. Förskollärarna uttalade sig under intervjun liknande det som Uddén (2001) belyser, att det är viktigt som förskollärare att använda sig utav musik i sin pedagogik då den har fler funktioner som kan bidra till en bra utvecklingsprocess för barn. Förskollärarna uttryckte också att det är bra att de använder sig utav musik då de arbetar med barn som är under sin språkutveckling. Detta är enligt författaren viktigt då musik som en pedagogisk stimulans är bra för barn då den ska bidra till att läroprocessen förbättras. Genom att barn får använda kroppsligt, rytmiskt och musiskt imiterande stärker det deras språkinläring, detta anses av oss att förskollärarna har kunskap om då de uttrycker att de arbetar med musik som Uddén (2001) exemplifierar.

Förskollärarna tar upp under intervjutillfällena att ett sätt de använder musiken i sin verksamhet är som den funktion Udden (2004) belyser. Författaren benämner att musiken har olika sätt att påverka oss på som människor, vidare skriver hon att lugn musik sänker den kroppsliga aktiviteten och att snabb musik uppmuntrar oss till rörelse. Som Vesterlund (2003) uttrycker finns det ett flertal sätt att arbeta med musik i sin verksamhet, till exempel genom att använda sig utav cd-skivor, kroppen, instrument, sång, dans, rörelser och lekar. Förskollärarna har under intervjutillfällena uttryckt att de arbetar med musik just så som Vesterlund (2003) skriver att musik kan tillämpas som, då förskollärarna berättade att de väver musiken i den dagliga verksamheten genom att sjunga, dansa, motoriska övningar och lekar. De använder sig även av musiken då de arbetar med språkutveckling genom att bearbeta texter och ramsor med barnen. Bearbetning av texter och ramsor bedöms av oss som ett bra sätt att få barnen att förstå innebörden av en sång då texten eller ramsan bearbetas ord för ord, detta arbetssätt bedöms av oss underlätta språkutvecklingen hos barn. En förskollärare tog upp att genom att använda sig av symboler, eller annan rekvisita för ljud, kan det också stärka barnet i deras pågående språkutveckling. Detta upplevs av oss vara ett bra sätt då barnen

får ett mer konkret sätt att förstå det ljud som exempelvis är svårt att uttala. Vesterlund (2003) belyser att för att ge uttryck åt själva musiken behövs det rörelse och dans och hon skriver att möjligheterna till att få in musikpedagogik i verksamheten är stor. Genom att förskollärarna själva planerar sin verksamhet utifrån läroplanen har de stor frihet att planera in musiska moment i det dagliga pedagogiska arbetet med barnen, enligt oss.

De flesta förskollärarna tog upp under intervjun att det är glädje de ser på barnen när de musicerar, vilket enligt Vesterlund (2003) är den viktigaste byggstenen i en musikaktivitet hon skriver vidare att glädjen ska utgöra den största delen i ett musikaliskt lärande, att det är glädjen som bidrar till att barnet utvecklar sin språkprocess. Det är lättare att lära under tiden barnen har roligt, anser författaren. Förskollärarna uttryckte att musiken har en glädjande effekt på dem själva, detta är något som är gemensamt med våra tankar kring musik. Författaren anser även för att få en lärande situation för barnen krävs det att förskolläraren har en aktivitet som frambringar glädje och lustfylldhet. Hälften av de intervjuade förskollärarna uttrycker att de gärna använder musiska hjälpmedel i musikaktiviteter såsom kropp och instrument, detta är något som Vesterlund (2003) påtalar att det är då barnen får möjlighet att utveckla den fin och grovmotoriska del. Andra hälften av förskollärarna uttrycker att de saknar pulsinstrument på förskolan och att det påverkar användandet av instrument vid musikaktivitet. Det bör ses över anses av oss då Bjørkvold (2005) belyser vikten av att föra in pulsinstrument i musikaktiviteter då de kan kopplas samman med tal och sång för att bidra till barnens språklärande. Detta är ytterligare ett sätt att göra förskolans pedagogik mångsidig då det blir många läranden i en aktivitet, enligt oss.

Med detta bedöms av oss att det är förskollärarnas uppgift att möjliggöra detta lärande för barnen, men något som framkom under intervjuerna var att förskollärarens egen erfarenhet och kunskap av musik inte är fullt så optimal så att de kände sig bekväma med att utföra musiska aktiviteter till fullo. Enligt oss ska inte förskollärarnas erfarenheter av musik vara någon anledning till att musikaktiviteter får mindre plats i verksamheten, då Still (2011) belyser att alla människor har olika behov av att musicera och alla dessa behov ska ses som goda nog för ett fritt musicerande, oavsett förmågor. Det är även en del av ett uppdrag utifrån läroplanen för förskolan Skolverket (2010) att tillämpa den form av pedagogik som musik bidrar till. Hälften av de intervjuade förskollärarna uttryckte att det är någorlunda jämt fördelat med ansvar under musik aktiviteterna, de andra förskollärarna uttalade sig om att den av dem som har mest erfarenhet och kunskap om musik är den som har mest ansvar över aktiviteten, med detta anses av oss att de som inte har erfarenhet och kunskap inte tar lika stort ansvar vid musik aktiviteter som de borde göra enligt läroplanen för förskolan Skolverket (2010). Sundin (2005) skriver om detta då han anser att verksamma förskollärare enligt honom har för dåliga kunskaper inom området musik. Författaren uttrycker vidare att okunskap inom musikaktiviteter inte ska vara ett hinder, då det är minst lika viktigt med lockande miljöer och engagemang från förskolläraren. Han tar även upp att i tidigare forskning inom området kan läsas att om ett intresse från personalens sida finns, så finns det också goda förutsättningar för förskollärarna att skapa bra

musikstunder tillsammans med barnen. En del av förskollärarnas uttryck över hur deras erfarenheter och okunskap kan styra över musikaktiviteten är något som enligt författaren inte borde ses som ett problem.

6.3 Förslag på fortsatt forskning

Efter att ha genomfört denna studie har vi fått en ökad kunskap om musikens betydelse för yngre barns utveckling och därmed vikten av att införa musiska inslag i den dagliga verksamheten på förskolan. Ansvaret för att införa musiska inslag i verksamhet vilar enligt oss på förskollärarna, då det är de som i stor utsträckning utformar verksamheten. Vår uppfattning utifrån studiens resultat är att förskollärare är tämligen duktiga på att införa musiska inslag i den pedagogiska verksamheten, även om de enligt såväl oss som dem själva skulle kunna musicera mer tillsammans med barnen. Något som i diskussion oss emellan framkom under slutskedet av studien var, att det skulle vara intressant att göra observationer under en tid på förskolorna. Detta för att få uppleva om, och hur förskollärarna använder sig av musik som ett pedagogiskt redskap. Då studiens intervjuer var riktade till vuxna inom förskolan anser skribenterna sig inte ha någon kunskap om hur barnen uttrycker att de tänker kring musik, och hur musiska inslag på förskolan påverkar dem. Intressant kunde därför vara att utföra intervjuer med barn, detta för att på så vis få ta del av deras egna tankar kring musik och dess betydelse för barnens vistelse på förskolan.

Referenslista

- Bell, Judith. (2006). *Introduktion till forskningsmetodik*. [4.e uppdaterade uppl]. Lund: Studentlitteratur.
- Bjereld, Ulf., Demker, Marie., & Hinnefors, Jonas. (2009). *Varför vetenskap?* Lund: Studentlitteratur.
- Bjørkvold, Jon-Roar. (2005). *Den musiska människan*. [2.a rev. och utvidgade uppl]. Malmö: Runa förlag.
- Bryman, Alan. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber AB.
- Fejes, Andreas., & Thornberg, Robert. (2009). *Handbok i kvalitativ analys*. Stockholm: Liber AB.
- Hammershøj, Henny. (1997). *Musikalisk utveckling i förskoleåldern*. Lund: Studentlitteratur.
- Jederlund, Ulf. (2011). *Musik och språk – ett vidgat perspektiv på barns språkutveckling*. Stockholm: Liber AB.
- Jensen, Jørgen Pauli. (1979). *Musikens psykologi och sociologi*. Stockholm: AWE/Geber.
- Jørgensen, Harald. (1982). *Fire musikalitetsteorier: en framstilling av fire musikalitetsteorier, deres forutsetninger og pedagogiske konsekvenser*. Oslo: Aschehoug.
- Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Patel, Runa & Davidson, Bo (2003). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. [3.e uppdaterade uppl]. Lund: Studentlitteratur.
- Skolverket. (2010). *Läroplan för förskolan, Lpfö 98*. Reviderad 2010. Hämtad den 23 april 2012 från <http://www.skolverket.se/forskola-och-skola/forskola>
- Still, Johanna. (2011). *Musikalisk lärandemiljö: planerade aktiviteter med små barn i daghem*. Diss.: Åbo Akademi.
- Sundin, Bertil. (1995). *Barns musikaliska utveckling*. Stockholm: Liber AB.
- Uddén, Berit. (2004). *Tanke-Visa-Språk Musisk pedagogik med barn*. Lund: Studentlitteratur.
- Uddén, Berit. (2001). *Musisk pedagogik med kunskapande barn: vad Fröbel visste om visan som tolkande medel i barndomens studiedialog*. Visby: KMH Förlaget.
- Uddholm, Mats. (1993). *Pedagogen och den musikaliska människan. En bok om musik i vardagsarbetet*. Mölndal: Förlaget Lutfisken.

Vesterlund, Mallo. (2003). *Musikspråka i förskolan: med musik, rytmik och rörelse*. Stockholm: Runa förlag.

Vetenskapsrådet. (2010). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*.

Elanders Gotab. Hämtad den 5 maj 2012 från

http://www.ibl.liu.se/student/bvg/filarkiv/1.77549/Forskningsetiska_principer_fix.pdf

Bilaga 1

Intervjufrågor

1. Vad tänker du på när jag säger ordet musik?
2. Vad anser du går under begreppet musik?
3. Hur ser du på musik som ett pedagogiskt redskap?
4. Kan du beskriva på vilket sätt och vid vilka situationer som ni tillför musik i er pedagogiska verksamhet här på avdelningen?
5. Hur upplever du att ansvarsfördelningen kring musiska aktiviteter er förskollärare emellan är?
6. Tillför ni någon form av instrument eller andra hjälpmedel för att väcka barnens nyfikenhet och intresse för musik? I så fall vilka?
7. Vilka synliga tecken kan du se att barnen uppvisar då ni sjunger, spelar och dansar tillsammans?
8. Upplever du att den tid ni musicerar med barnen är tillräcklig, i överkant eller i underkant?
9. Vilken betydelse och påverkan anser du att musik har på små barns utveckling i förskolan?
10. Vilken påverkan upplever du att musik har på dig?